

מוֹטִיב

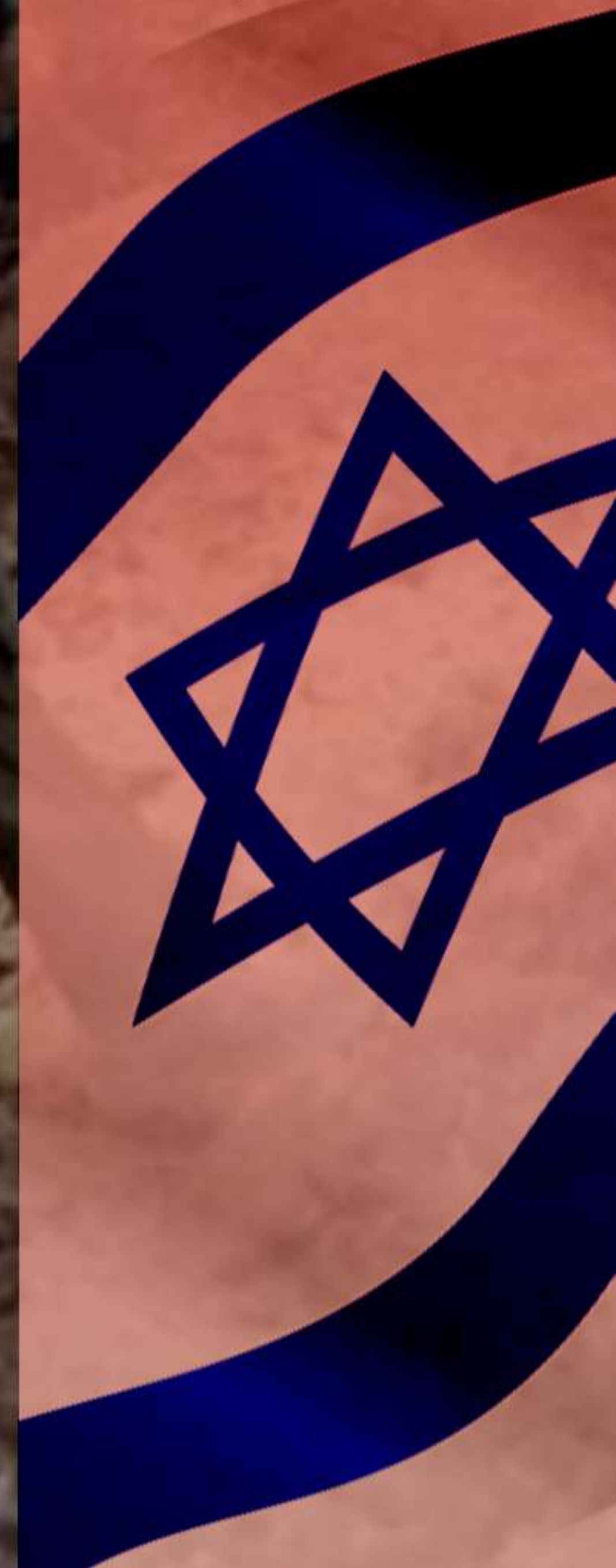
על שם ליאורה דיין

ירחון בנושא שירה וספרות עברית

שי אהרונוב
תמר אוקרט
עדנה אפק
מוריה אקונס
יאיר בן-חור
איה בר-אוריין
עדי בלכמן-סופר
חגית בת-אליעזר
עידית גילאור
רון גרא
שרון גרגייר
לטם גרנסקי
אופל דומשלק
דליה-רות הלפרין
קרן הראל
ערן טורג'מן
תמרה לילך מזומן
יורם מרליס
רות נחנסון
מיכל ניר-אלקים
דורית נחמיה
איתי סבח
מיתר הלל קורמן
רחלי קלי
אברהם קליין
חן קפלן
אביטל רוזנפלד
רוית רותם
פולינה שטרן-שלמה
איילת שמעוני

גיליון 105 | אוקטובר 2023, מרחשון ה'תשפ"ד

עתות מלחמה

מחנק בגרון...

שלום לכם,

ב-7 באוקטובר כולנו קמנו למציאות שלא הכרנו לפני כן ולתחושות של חוסר אונים, תדהמה, צער, כאב בלתי יתואר ותחושות קשות מאוד בין כל חלקי העם.

הזוועות שביצעו הטרוריסטים מהחמאס בחיילי צה"ל, בקיבוצים וביישובים בעוטף ישראל ובפסטיבל נובה זעזעו את כולנו ומאז מדינה שלמה נמצאת בחרדה ובטראומה מתמשכת, כמו גם במלחמה מתגלגלת כנגד החמאס והחזיתות האחרות.

אנחנו עם חזק, עם שיופיו ואחדותו התגלו שוב דווקא בעת הקשה הזאת ויחד עם זאת לא שיערנו בנפשנו שבארצנו שלנו תתרחש מעין שואה שנייה בה נטבחים אנשים, נרצחים בהתעללות בלתי אנושית, נשרפים בחיים ללא הגנה המגיעה בזמן להושיע אותם. שאלות קשות עוד ישאלו אבל בינתיים כולנו מבכים את אשר קרה ומאוחדים ברצון בהכרעת המפלצת שקמה עלינו לכלותנו. אין ישראלי שמה שקרה לא נגע בו במישרין או בעקיפין. זאת טרגדיה לאומית ואבל כבד. המלחמה הזאת, שנכפתה עלינו, כולנו כבר מבינים תהיה ממושכת, אבל בסוף אין לנו אפשרות אחרת מלבד לנצח - וננצח!

בעת הקשה הזאת קראנו לכם להביע את תחושתכם וביקשנו מכם לשלוח אלינו שירים וסיפורים בנושא. קיבלנו יצירות רבות והרגשנו שלא נכון לבחור בין היוצרים ששלחו לנו יצירות בעת הזאת ולכן החלטנו לפרסם שלושה גיליונות בנושא שיכילו את כל היוצרים ששלחו לנו יצירות. זה הגיליון הראשון מתוכם.

אנחנו מייחלים לימים טובים יותר ולשחרור מיידי של כל החטופים - תינוקות, ילדים, גברים ונשים, חיילים וחיילות, מבוגרים וזקנים המוחזקים בעזה. מקווים שנראה אותם בריאים ושלמים בבית.

בעצב רב ובכאב עצום

אלירן, יאיר, רובי, עמליה ורוזי

ליאורה דיין ז"ל

הייתה אוהבת אדם.

אהבתה הגדולה ביותר

הייתה למילה הכתובה

ולקריאת ספרות ושירה,

ואותם קראה עד סוף ימיה.

ירחון "מוטיב" נוסד לזכרה

ונושא את שמה.

פיסת אדם

שרון גרגייר

כמו חץ שנכנס אל הפנים,
חותך את הפל בלי להבין.
מפוצץ פסות קטנות של
כלי דם, הרעד מתגבר ואני שם.

מנסה לומר מלה אבל הפל נדם,
העיפות מסגירה והעיו סגורה,
הפל נהיה מגלה, אין תקנה.

הפל מתפוצץ כמו פדור של אש,
מתגלגל ומתגלגל כמו החץ,
בדרך רומס את כלם בלי לפחד
מאף אחד.

עד שהחץ יוצא מכאן, מהלב
שקבר נדם, אין קול ואין עונה,
רק פסת אדם שוכבת פאן.

נְשָׁאוֹת הַחֲלָל

רוֹן גֵּרָא

נְשָׁאוֹת אוֹתוֹ בְּחֵיקָם
עַל כַּפֵּיָם,
תִּינוּקָם הַזָּהוּב,
שָׁנָה לֹא נִתְּנוּ לְעֵינַיִם,
עַד אִם יָשׁוּב.
עַד מָוֶת אֶהְבֹּהוּ
עַד מָוֶת טַפְחוּהוּ.

חֲשֵׁכָה חֲסֵרַת חַיִּים
בְּמִשְׁעוּלֵי צִלְלִים.
שָׁחַר לוֹהֵט
עַל חֲדָם שֶׁל פְּדוּרִים – סְפִינַיִם.
תְּוִי פָּנִים טְהוֹרִים – מְפִיחִים.
הָאֶפֶל כֹּה רָךְ
קוֹל תּוֹתַח.

אֲמָהוֹת וְאֲבוֹת אֵינָם
לְמַחֲוֹת נְטִפֵי דָם נִגְרִים,
בְּעֵלֵי חַיִּים מִיַּבְבִּים בְּאִימָה
לְמוֹתָם.
הַפְּרָחִים כְּעֶדֶר נִבְהָל.
רַק הַנְּשָׂאֲרִים
הַבוֹדְדִים
שׁוֹתְקִים
מֵאֲמָצִים בְּדַמְעָה
אֶת הַתְּקוּהָ הַקָּרָה.

1300

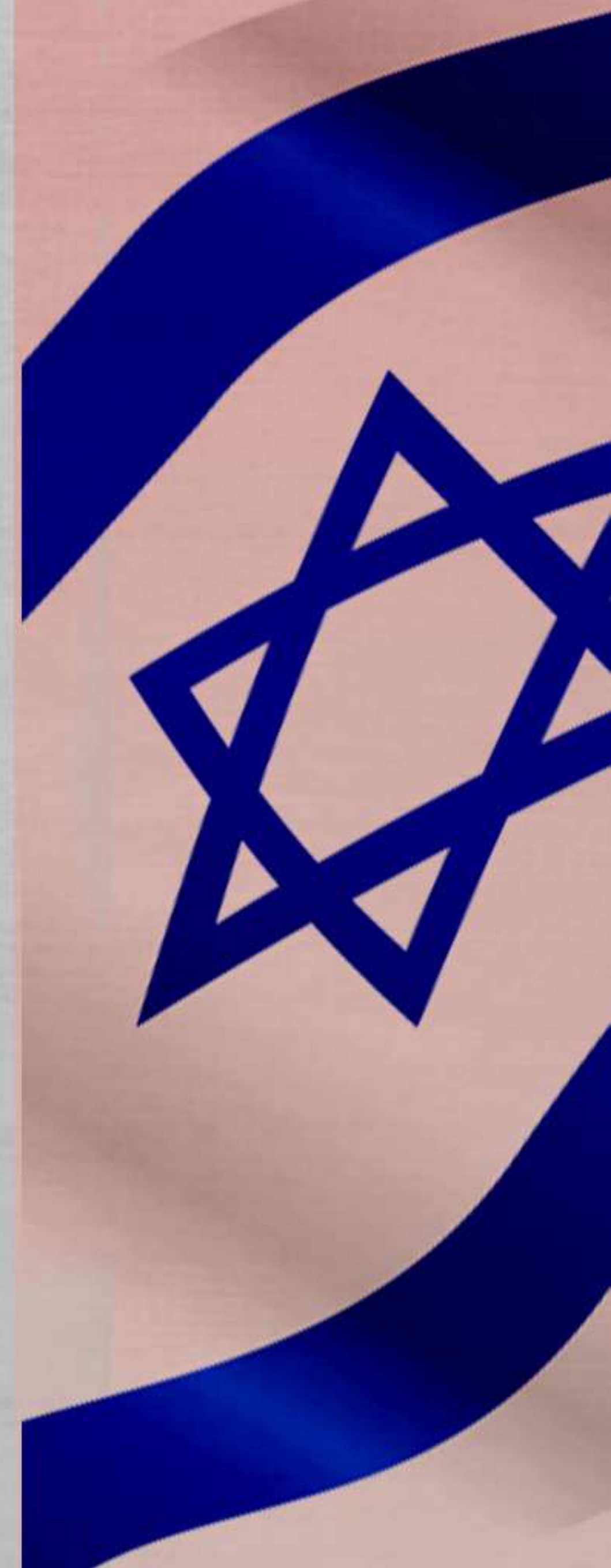
עדנה אפק

שמעו את קולנו
שמעו את קולות המתים:
1300 ועדין סופרים.

ירוויים, שרופים, פרותים, מחללים.

שמעו את קולנו
שמעו את קולות המתים:
אנחנו יודעים
השמים ריקים

אין אלהים.

ואלה שמות

מיתר הלל קורמן

החבר על הטנק מציע

תן לי שמות ואכתב על פגזים

ואני מתקשר אל אחי ושואל

יש לך שמות? כבר יודעים?

והוא אומר כן, מלה במלה:

אחד גרצח, אחד נחטף ואחד נעדר

ואחרי שתיקה ארפה הוא מוסיף:

בלי לזכר

בלי ז"ל

בלי הי"ד

נשיכתב רק שמות

ויירה טוב.

זעזוע איה בר־אוריין

אָנִי לֹא יְכוּלָה לְדַמֵּינ
וְלֹא רוּצָה לְנִסּוֹת
לֹא מִסְגָּלֶת לְהַנִּיחַ
אוֹ לְכָל הַפְּחוֹת לְדַמּוֹת
בְּנַפְשֵׁי הַמְּחַזְקֵת,
מֵעַט מְקַמְטֵת,

אֲדָּךְ בְּהַחֲלֵט עוֹדְנָה קִימָת. בְּגוֹף בְּרִיא, שְׁמוֹר, חֲזָק.
מֵאַכְזָרִיּוֹת עוֹנֶרֶת בְּרָגַע הַנְּכוּן וּבְמִקְרָה
אוֹתוֹ גּוֹף הִזָּה מִרְחָק.
גּוֹף; לֹא שֶׁק בְּשָׂר,
מִחֲלָל, מֵעַנָּה, פְּאוּב וּמִיֶּסֶר.

עֵינַיִם פְּעוּרוֹת בְּאִימָה
צָרְחוֹת מְקַפֵּיאוֹת דָּם
לֵב אַחוּז טְרוּף
פְּאוּס, חֲרָבֵן
פֶּתַח תְּהוֹמִי; רַק לֹא לְמוֹת בְּבִקְשָׁה
הַדָּם, הַזְּעָה, הָאֵשׁ וְעִשָּׁנָה.

לֹא יְכוּלָה לְדַמֵּינ וְלֹא רוּצָה לְנִסּוֹת
כִּי אֵין לִי דָרֵךְ אַתְרֵת לְתֵאָר
גִּיהֵנוּם עָלֵי אֲדַמּוֹת.

וּבְרָגְעֵי דְמָמָה אֶלְמָת
כִּי אֵין דְּבַר שְׁיֵשׁ לוֹמַר
נִכַח הָרַע מְכַל וְהַמַּר
בְּעַל פְּרָחֵי חוֹדְרוֹת
תְּמוֹנוֹת זְנוּעָה;

שאלתי חייל

קרן הראל

שאלתי חייל

מה התאריך היום?

השיב: אין לי משג.

מה מזג האוויר?

אין לי משג.

מה תאכל מחר?

אין לי משג.

האם ננצח?

אין ספק.

בהשראת "וייטנאם"
מאת ויסלבה שימבורסקה

ילדים אבודים

איילת שמעוני

בְּיָמִים מְעַנְנִים כְּשֶׁהַיּוֹרָה אֵינּוּ יוֹרֵד,
רוֹצֵה לְאַסֹּף אֵלַי אֶת הַיְלָדִים הָאֲבוּדִים,
לְאַמְצָם אֶל לְבִי.

רְחוּקִים, נְטוּשִׁים, מְחֻזְקִים, מְפֻקְרִים –
אַתֶּם שְׁלִי. בְּיָמִים מְעַנְנִים שֶׁל שְׁמֵשׁ אֲכַזְרִית,

אֲנִי מְחַכָּה מֵעֶבֶר לְגֵזֶר, לְהַצִּילְכֶם

מֵאֵם אִי־מִתְנַיִת, לְהַבִּיאְכֶם

אֶל הַשְּׁלוֹם הַמְּגִיעַ לְכֶם מִיּוֹם הַנִּלְדָּכֶם.

וְהֵייתִי הוּא, וְהֵייתִי אַתֶּם לְעוֹלָם, וְאַתְכֶם

לְתָמִיד. לְמָה אַתֶּם מְחַפִּים?

חִיקֵי מְחַכָּה לְאַהֵב.

שִׁתְּרוּ אֶת סוּהָרִיכֶם,

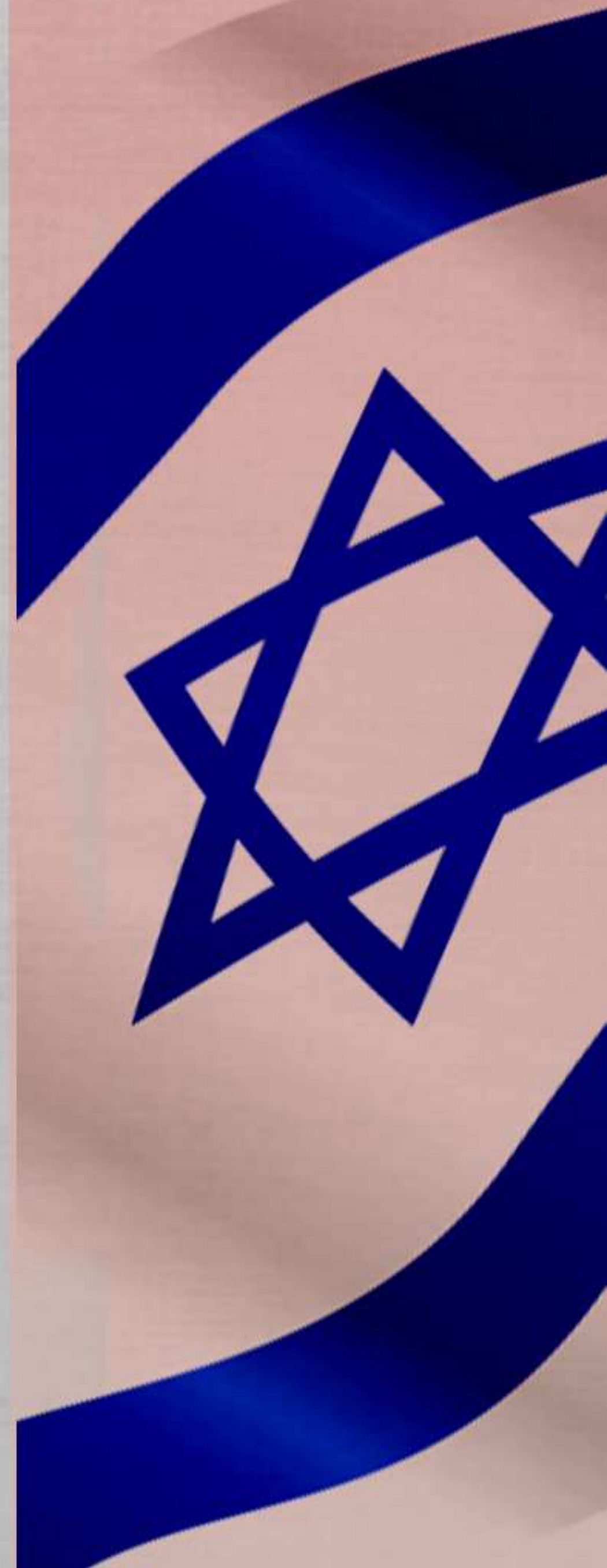
בּוֹאוּ.

מילים

שי אהרונוב

יושב מול דף לְבוֹן,
חושב, כואב, עוצם עיניים.
מלים נעלמות, נעִתְקוֹת גָּרוֹן.
המומות, כואבות, מדממות,
שותקות בִּירֵאת כבוד.
זהירות, מהססות, פגועות,
לא מתגברות על הקאב.
ראשון חפוי, מזעזע
נשענות על פסיק או נקדה.
בודקות הן נוכחות,
צירה, סגול,
זה לא הכל.
קבוץ שורוק, שמים דגש.
חולם מלא הצהיר מיד,
חולם חסר אבד.
מישהו חטף פתח.
שוא נח על משכבו.
סמונים על הבתים,
סימן קריאה או שאלה
מי חסר ומי נמצא,
מי פצוע, מי נשבה,
מי קבר בעולם הבא.

שבת הקריסה

חגית בת-אליעזר

מהסתו הבהיר החמים שעטף
והמתיק פאשכול ענביו
אל החשך הקר

מילדות קבוצית מהדקדת הצחוק
בית חם ומבט למרחוק
ליתמות בלי מקר

מחזות געורים חוגגי החיים
וזוגות אהבים געמיים
אל האבל המר –
לא נגמר.

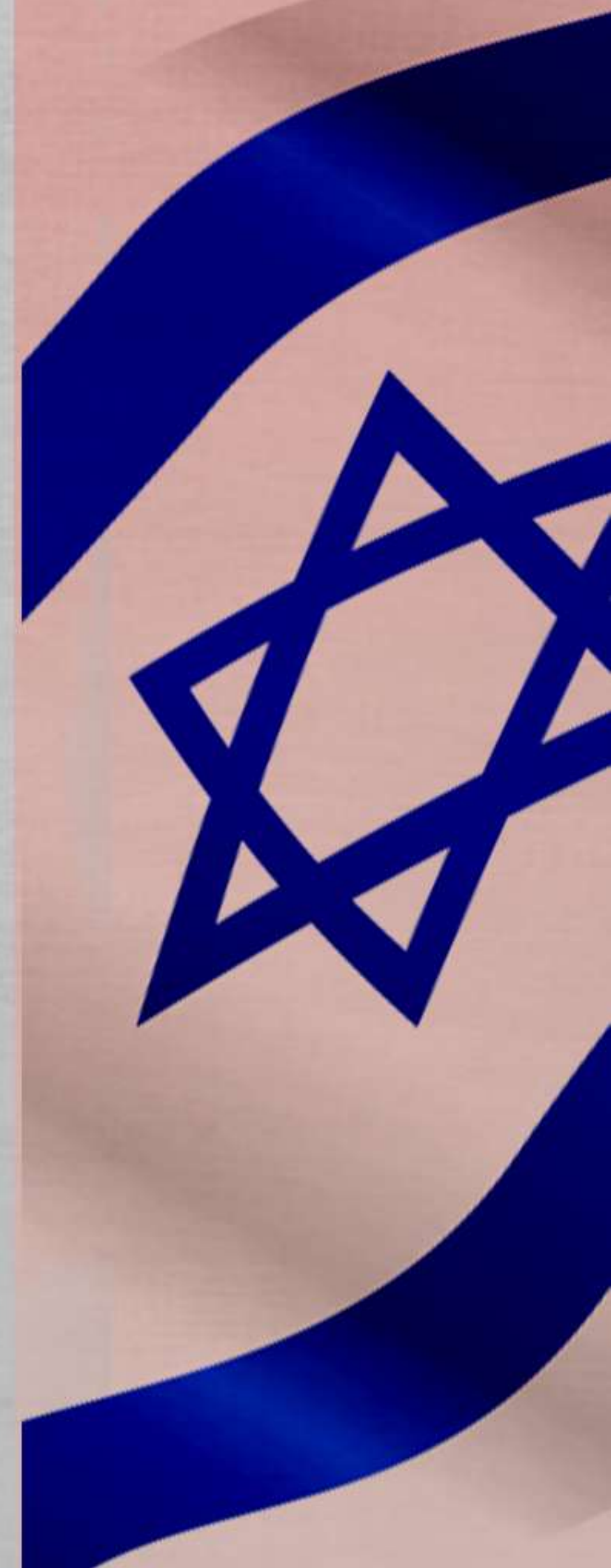
חלאס

איתי סבח

תנועות כוח אנושיות
מנערות ממני פחד
בלתי נתפס
כמה עמקה תהום הנשמות,
נשמתו בידי איבה
בלתי אנושית!

תחושת הזעם המוחשי
שגואה בי במושב,י,
בו התבצרת באימה.

תקווה

רוית רותם

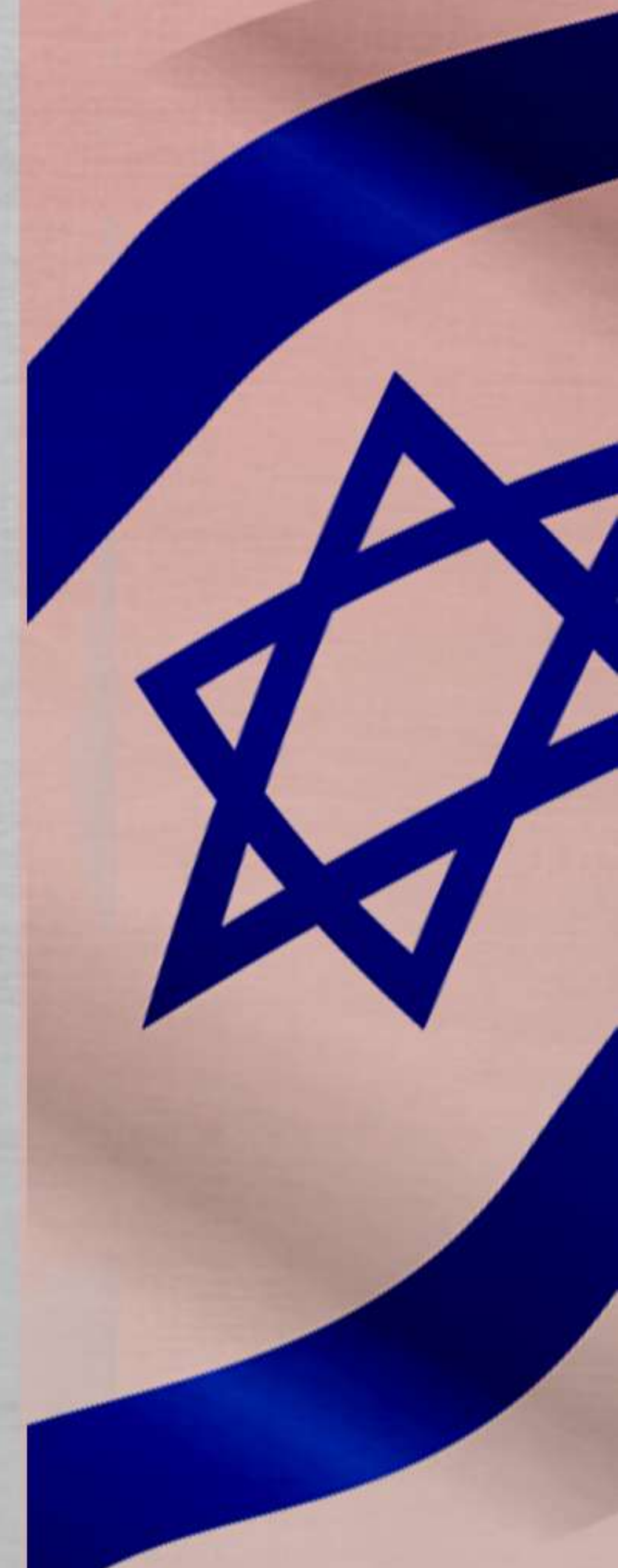
0.5%, זה מה שיש בי פרגע.
אני מוצאת את עצמי נאחזת,
כאלו החיים שלי תלויים בזה.
אבל זה אמתי. לפחות ככה זה מרגיש.

אחיזה קשורה להכלה?
כי אם כן, הלוף עלי.

אחיזה קשורה לאמונה?
כי אם כן, הלוף עלי.

אחיזה קשורה לחלשה?
כי אם כן, יהיה בסדר.

אחיזה קשורה לאהבה?
כי אם כן, אפשר לשחרר.

כחלום יעוף

דליהרות הלפרין

היא רק קמה ומייד עוברת לסלון, לוקחת את הטאבלט וגוללת את הפיד. עם כל פוסט שנפתח היא חשה את הלב מתהדק. מצטמצם. נסגר על עצמו כמאובן. מנסה לחמוק מכאב חי שישאב ממנו את חיותו. היא חשה אותו מתייבש ונסדק כאדמה יבשה חסרת מים.

תמונה של סוס עץ מיותם, מושלם בצורתו, עומד בפתח שעוד משתדל לתמוך בית. מצידי חורבות מפוחמות. קרעי בטון אפור ושחור של פית. קרעי מדרגות, קורות תקרה שרופות וקירות מחוררים. שחור המנוקד ירוק מחיים אחרים.

היא נוסעת ללוויה של מרצה שלה. אב רוחני. אי אפשר לא להגיע. אל מול הדשא המוריק של קבורה אחרת וצפויה של אדם בשיבתו, נפרץ מעטה הלב. כאב עבר נצרך עם הווה. עיניה תרות אחר עננים. מייחלות לגשם. למים מחיים.

חזרה למערה

אביטל רוזנפלד

אַחֲרֵי שְׁבַרְחָנוּ

מִהַמְעָרָה

וַיֵּצְאוּנוּ אֶל אֹר הַיּוֹם

הַכּוּ בְּנוּ הַמִּרְאוֹת

תִּימְרוֹת הָעֵשׂוֹן

הָאֵשׁ

הַדָּם

וְהָאֲדָם

שִׁשׁוּפְּךָ אֶת הַדָּם בְּאֲדָם

מִכֶּתִים אֶת הַכֶּתְלִים

מִבְּעִירָם בְּאֵשׁ הַגִּיהֶנוֹם ---

בְּרַחֲנוּ

אֶל הַמְעָרָה

וְנִתְּנוּ אֶת יְדֵינוּ בְּכַבְלִים

בְּרִצּוֹן

בְּתַחֲנָה

עִם הַגֵּב לְכַבֵּשׁ הָאֵשׁ

וְשׁוּעֵנוּ

לְצִלְלִים הַמְּנַחֲמִים עַל הַקִּירוֹת

רַק לֹא לְרִאוֹת

אֶת הַזְּנוּעוֹת

בְּאוֹר יוֹם.

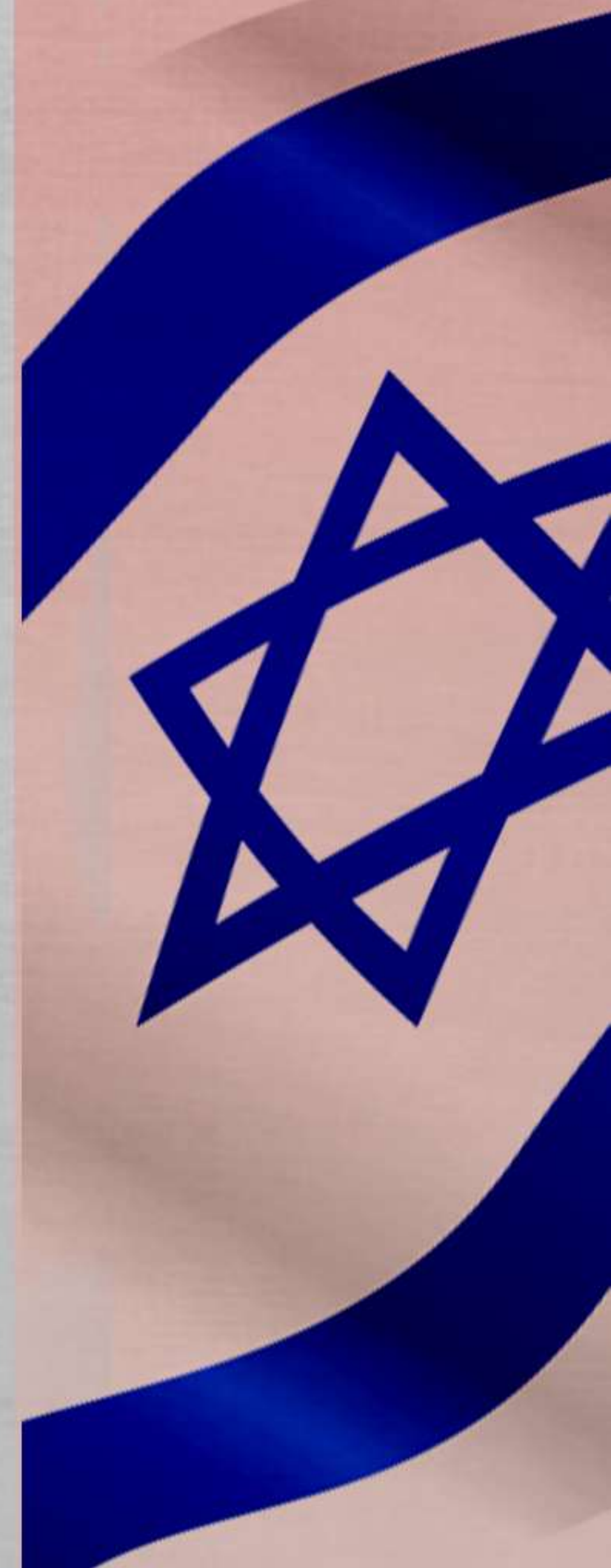

לשון כשופה

עידית גילאור

נְבִיאֵי תוֹכָה
רוֹשְׁפִים חֲזוֹן
מִלְשׁוֹן כְּשׁוֹפָה.
אֲרוּרִים מִכָּל חַיַּת הָאָדָם,
אוֹכְלִים עֵפֶר לְעֵינָה,
מִקְלָלִים עַל גְּחוּנָם לְזַחַל
בְּהַתְּפִלוֹת בְּזוּיָה
מוֹל הַמּוֹן הַמְּסֹרֵב לְשֹׁפֵל
אֶת הַנֵּיִת הָאֲשֻׁלְיָה.

נְבִיאֵי תוֹכָה
רוֹשְׁפִים אֲמַת
מִלְשׁוֹן כְּשׁוֹפָה
גְּבוּרִים מִכָּל חַיַּת הָאָדָם
נִשְׂאִים אֶל עַל לְעֵינָה.
מְבָרְכִים לְשִׁבַּח וְהַלֵּל
בְּגֵאוֹה גְלוּיָה
בְּיַדֵּי הַמּוֹן הַמְּתַאֲבֵל
עַל הַנֵּיִת הָאֲשֻׁלְיָה.

פולינה שטרן-שלמה

מחפשת במגרות
את פוחות הבטחון
וכל מה שמוצאת שם
מגבב סתור הלום
פועם –
הפל נורא
הפל נורא
הפל נורא

עזה כמוות

יאיר בן־חור

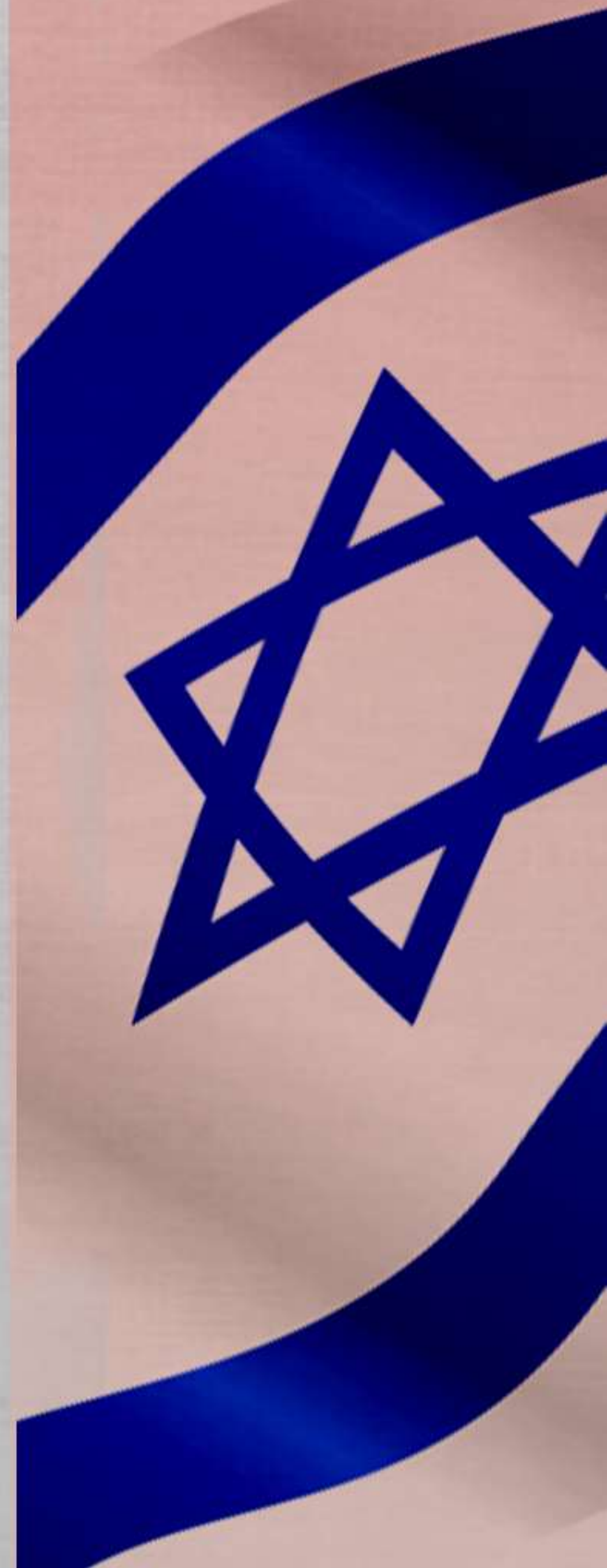

ככל שנקפו השעות כאבה ידו והתנפחה. בשעה מסוימת כבר הפסיק להרגיש אותה. כמה שעות אפשר להחזיק ידית מבורזלת? אבל הוא ממשיך להחזיק, למענה ולמענו. בעיקר למענה. מאחורי דלת הממ"ד התנכר העולם המוכר, נאבד, הושמד ונחרב. עכשיו זה רק הוא והידית. רק הוא והידית מעכבים את המשך הטבח בחוץ. בפנים. לעזאזל, מי שמע על דלת נסגרת שלא ננעלת? עברה במוחו מחשבה ומייד נעלמה, אין לו זמן למחשבות סרק, יש לו משימה. והוא חייב לעמוד בה.

בפינת המרחב המוגן מצטנפת אשתו. זוג טרי שנישא רק חודשיים קודם ועבר אל העוטף מתוך הרגשת שליחות, הרבה אחרי שזו הפכה למילה גסה. ציונות במלוא תפארתה. עיניה עצומות בחוזקה, ממאנות לראות, מסרבות להשלים עם הזוועה. אולי אם תעצום עיניה, עולה מחשבה ילדותית בראשה, לא יראו אותה ולא ידעו שהיא קיימת והיא תינצל. לרגע פוקחת עיניים, נושאת אותן אל בעלה אהובה, ושוב עוצמת אותן בחוזקה. שולחת שתי ידיים לסתום את אוזניה, לא לראות, לא לשמוע, לא לדעת. רק שיבואו כבר להצילם, רק שיגיעו הלוחמים האמיצים, חבריו הטובים של בעלה, רק שיגיע הצבא ויגאל אותם מייסוריהם.

עשן חוזר למרחב המוגן. עשן כבד מוחזר דרך הדלת והחלון. בחוץ שרפות, צמיגים בוערים, שלדי מכוניות, שלדי אדם. ריח המוות מעולם לא היה חזק כל כך...

היא נחנקת, משתנקת ומשתעלת. הוא מסמן לה בידו השנייה על בקבוק מים לידה, והיא מבועתת שולחת יד, פותחת ולוגמת שתי לגימות קטנות.

עכשיו המרחב המוגן אפוף עשן, מאחורי הדלת פיצוצים, יריות, צרחות, פקודות בערבית... למה למדתי ערבית? הוא חושב, למה להבין את הזוועות שהם מדברים ביניהם?

לפתע פגז מהמם את הדלת. הוא נהדף לאחור ומייד כשמתאושש מזדרז שוב להגיע לידית הדלת. עוד רגע נדמה שהידית המפויחת יוצאת ממקומה, עוד רגע הם מצליחים לחדור...

44 שעות אחר כך מצאו אותם שרופים שכובים זה על זה, חבוקים עד מוות. הוא, היא והעובר שברחמה.

בוערת אדמתי

תמר אוקרט

מָה בּוֹעֵר בְּךָ

תִּגִּידִי מָה

מִי יוֹצֵא מִגְּדָרוֹ עַד אֵלָיךְ

מִסְרֵב לְהִכְנֹעַ

לֹא אֲבָדָה בּוֹ הַתְּקוּהָה

עַד שֶׁתִּכְאַבִּי

עַד שֶׁתִּתְבַּזֵּי

עַד שֶׁתִּשְׁרַף בְּךָ כָּל חֶלְקָה טוֹבָה.

מָה בּוֹעֵר בְּךָ

תִּגִּידִי מָה

מִי שׁוֹטֵף בְּלִי הָרַף פְּנִיךְ

מִסְרֵב לְהִכְנֹעַ

לֹא אֲבָדָה בּוֹ הַתְּקוּהָה

עַד שֶׁתִּרְגָּעִי

עַד שֶׁתִּשְׁכַּחִי

עַד שֶׁתִּרְפֹּא בְּךָ כָּל חֶלְקָה צְרוּבָה.

בּוֹעֵרֶת אֲדַמְתִּי

תִּגִּידִי מִי

מִי אֱלוֹ הַמְּחַבְּלִים בְּחִמְדָּתִי

וּמִי אַתֶּם הַיּוֹשְׁבִים לְבִטָּח

אֵין פֶּרִץ וְאֵין צֹנְחָה

אֲבַחַת חֶרֶב, אֲדַמָּה חֲרוּבָה.

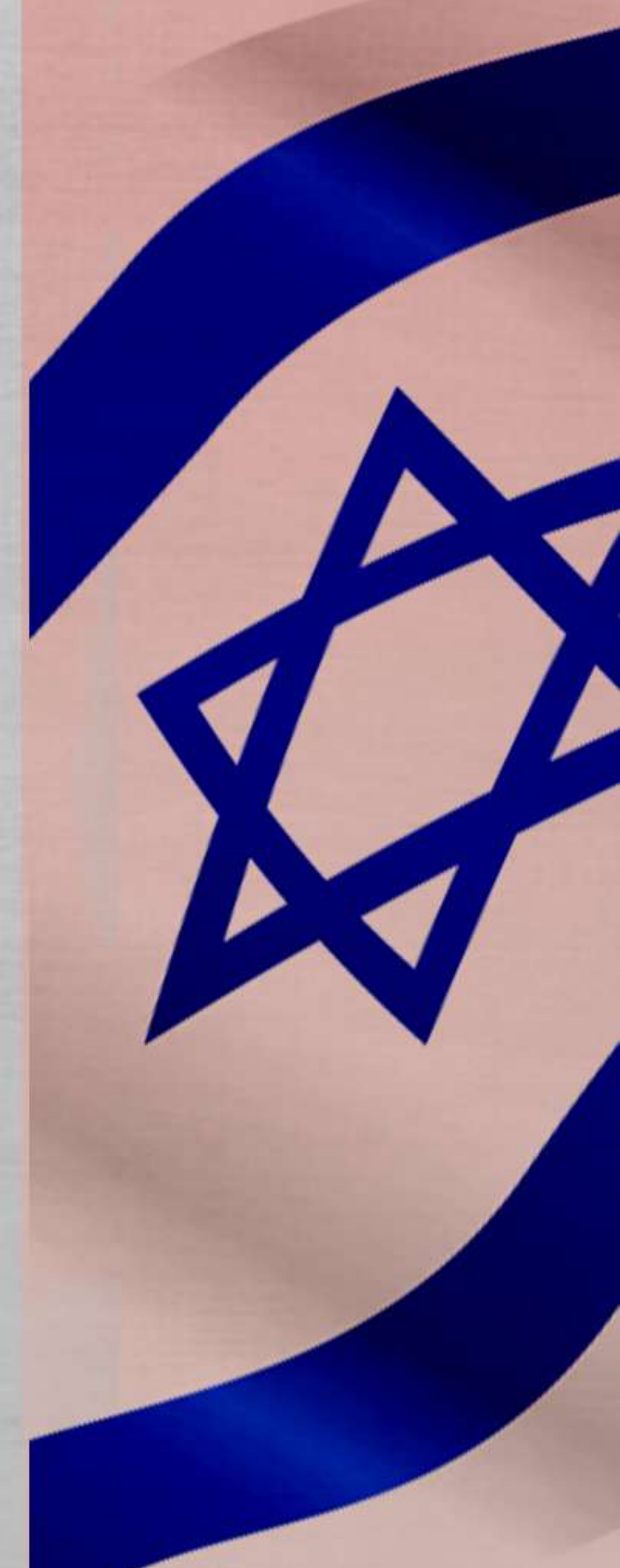
וְרַק הַתְּקוּהָה, שְׁלֹא תֵאבֵד לְנֶצַח

עַדִּין מְחַכָּה

עַד שֶׁיִּרְגַע

עַד שֶׁיִּכְנֹעַ

הֵי שְׁלוֹם, שְׁלוֹם לְךָ מִלְחָמָה.

יושבים שבעה באוקטובר

דורית נחמיה

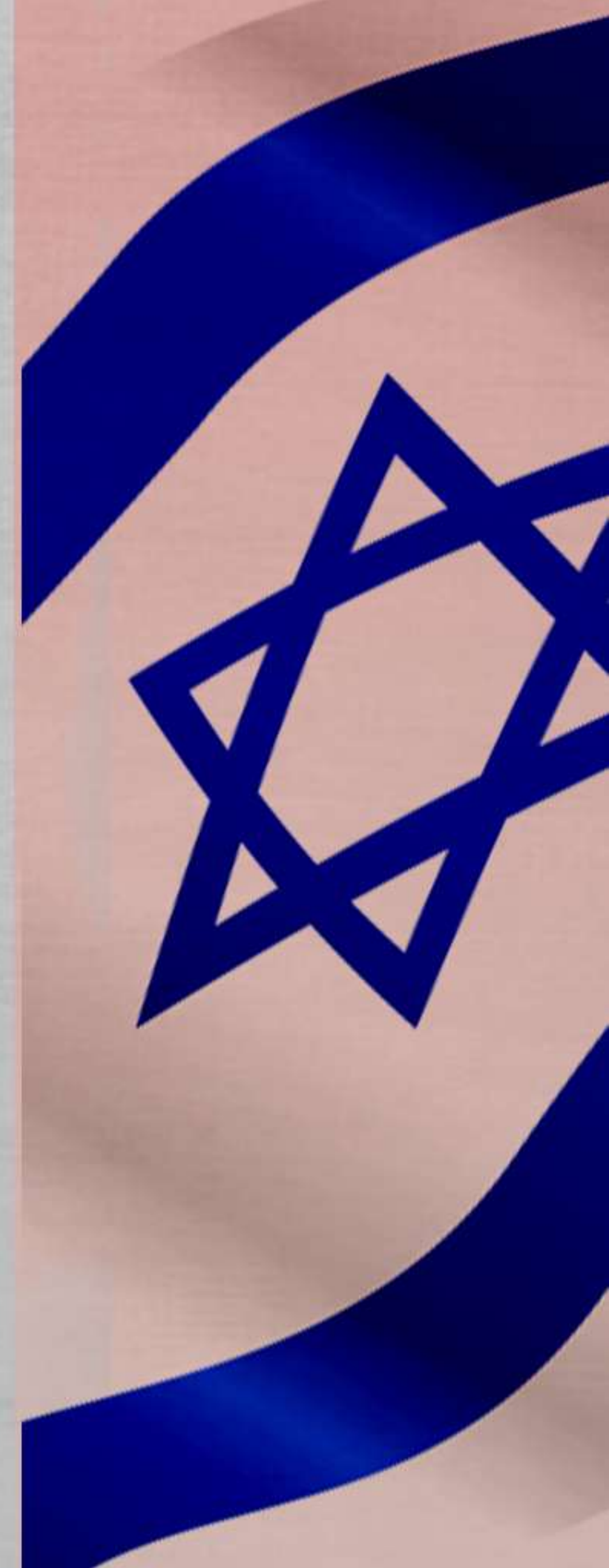
חילים בצדי הדרך
מחסומים בכבישים
שקי חול, נגמ"שים
נושמת עמק בדרךכי
לארוז בשנית, לתקופה ארפה.

קבלנו רשימה
מה לוקחים
ואיך את הבית משאירים.

ההנחה נתנה
המועצה בצעה
ואני מבינה
שהפכתי
פליטה בארצי.

18.10.2023
מושב יעד בגוש שגב,
התפנינו לפה
למשפחת דגן עובדיה.
נכתב בשעה 15:00

בארי

עדי בלכמן-סופר

עוד מעט יגיע החרף,
עננים בוכים ישקו את האדמה,
ויצמיחו מרבדים אדמים.
תחלה תפרח הכלנית
ואף אחד לא יבוא לצפות בנפיה.
אחריה תפרח הנורית
ולא יתקיים פסטיבל.
ולבסוף יפרח הפרג, וישקט,
אין איש.
הפרחים המוגנים נקטפו
כבר בסתו.

ארבעים פרחים

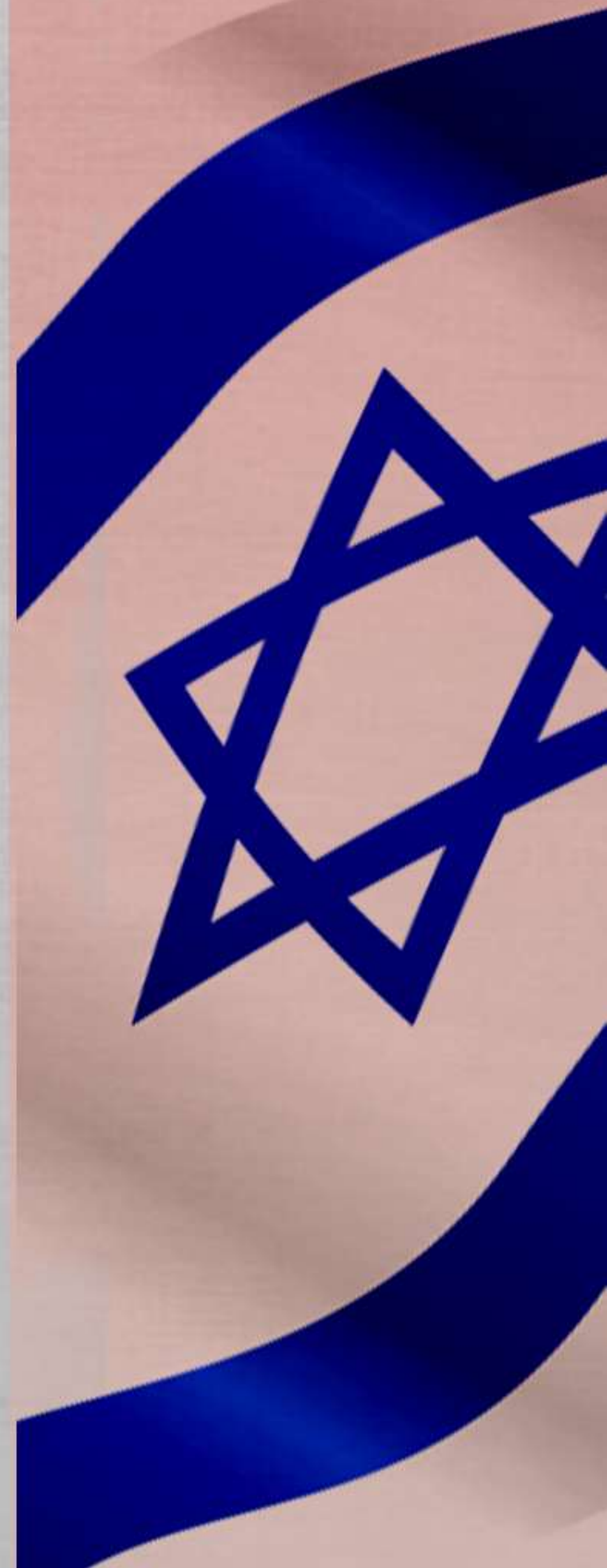
אופל דומשלק

בשָׁדָה יִרְק נולדו אַרְבָּעִים פְּרָחִים
צְעִירִים, רַעֲנָנִים, אַחִים
הַבֶּקֶר הָעִיר אוֹתָם בְּרֹךְ
אֱלֹהֵי עַם גְּבֻעוֹל קָצָר וְאֱלֹהֵי עַם אָרוֹךְ.

וְאִז בְּמִפְתִּיעַ הִגִּיעַ דוֹרֵס אַכְזָרִי
פָּלַשׁ לְפִאֲתֵי בֵיתָם שֶׁל הַפְּרָחִים, לְבֹאֲרֵי
תָּלַשׁ עָלָי פּוֹתֶרֶת, רָמַס אוֹתָם פְּרָחִים
מִחֶק אוֹתָם אֶחָד־אֶחָד אֶת הָאֲחִים.

חָשַׁב הוּא הַדוֹרֵס שֶׁמִּחֶק אוֹתָם פְּלִיל
הַבֶּקֶר אַחֵר – לֹא יָכוֹל הִיָּה לְהִצִּיל.

הָאֲדָמָה לֹא תִשְׁכַּח אֶת אֱלֹהֵי הַפְּרָחִים
אֶת עָלֵיהֶם הַצְעִירִים, אֶת אֱלֹהֵי הַפְּנִים
תִּצְמִיחַ מִחֲדָשׁ, תִּרְפֹּא אֶת הַפְּצָעִים
כֹּל פֶּרֶחַ שִׁיגְדֵל יִזְכֹּר אֶת כָּל הָאֲרָבָעִים.

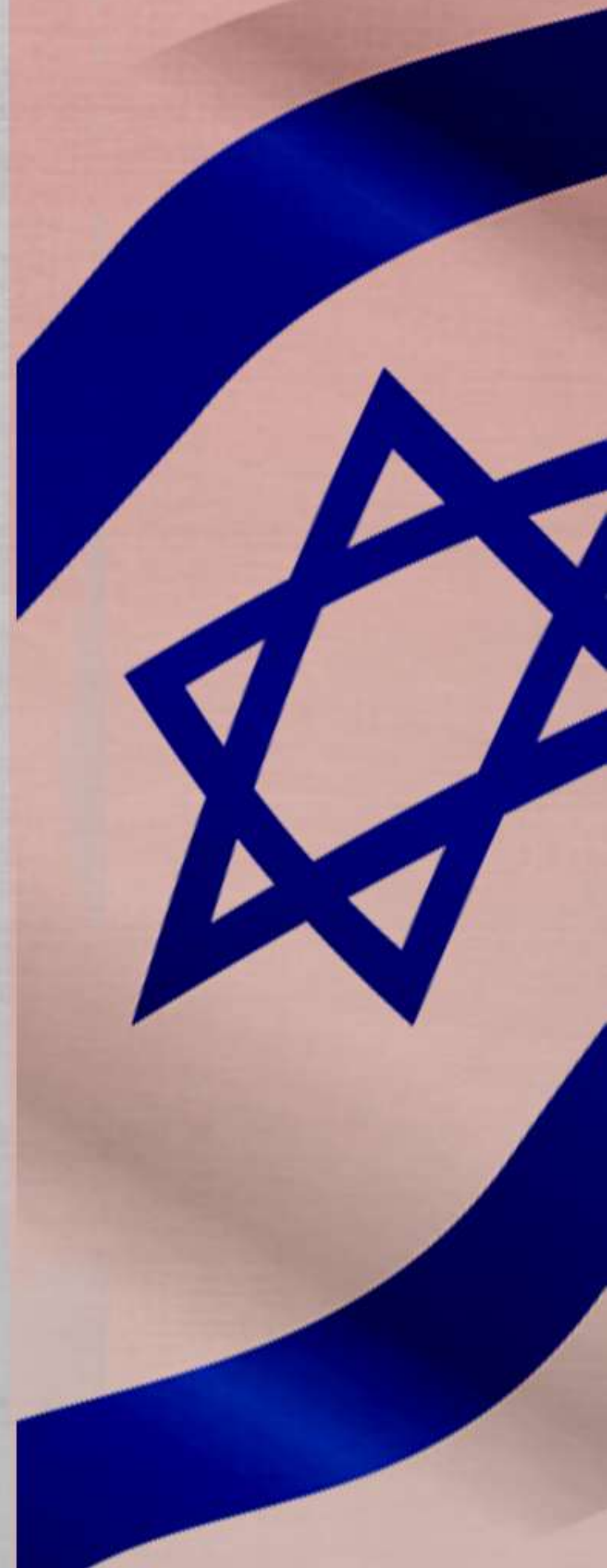

תמרה לילך מזומן

אולי תשאלי
 למה צרידי שירה בַּיָּמִים אֵלֶי
 למה היא עוזרת
 כִּשְׁהַנֶּפֶשׁ מִדְּמָמַת עַל הַרְצָפָה
 כִּשְׁכֹּל כֶּךָ הַרְבֵּה הָרַס וְדָם
 נוזלים מְכֹל מְקוֹם
 וְאֵת מְבִיטָה אֶל הַחֹשֶׁךְ
 למה צרידי שירה
 וּבְכֹן אֶעֱנֶה לְךָ
 מָה נַעֲשֶׂה לְלֹא הַמְּלִים
 שְׁאֲמַנָּם לַעֲתִים לֹא מִשְׁנֹת אֵת הַמְּצִיאֹת
 אֲבֵל הוּ
 פֶתַח מְלוֹט קֶטֶן
 לְכָאֵב
 לְסִבֵּל
 לְמַרְאוֹת הַשְּׁחָרִים
 הוּ פֶתַח מְלוֹט לְנֶפֶשׁ
 שְׁרוּצָה לְהֶאֱמִין
 שְׁכּוֹחַ הָאוֹר גְּדוֹל יוֹתֵר מִהַחֹשֶׁךְ
 שֵׁישׁ תִּקְוָה שְׁמִינֶשְׁהוּ מְכֹסֶה בְּכַנְפָיו עַל הָעוֹלָם
 שְׁיוֹם אֶחָד
 הַשִּׁירָה תִּהְיֶה עוֹלָם שָׁלֵם
 וְלֹא רַק פֶּתַח מְלוֹט.

בעיית האינדוקצייה

לטם גרנסקי

האדם

מטבעו

מסיק מיום האתמול

על העתיד

כמו אמונתו

שהשמש תזרח גם מחר

כי זרחה בכל הבקרים

שקדמו בחייו

והפאב שחש היום

יחזיר, לאטו

למול גחישות הקרנים

לפצע כל יום

מחדש

ולחמם את לבו.

אך האדם

השב מתפת

שנחלץ בעור שניו

ממלתעות השטן

שאבד את

משפחתו

וילדיו

יכול רק להסיק

שהטוב שבחייו

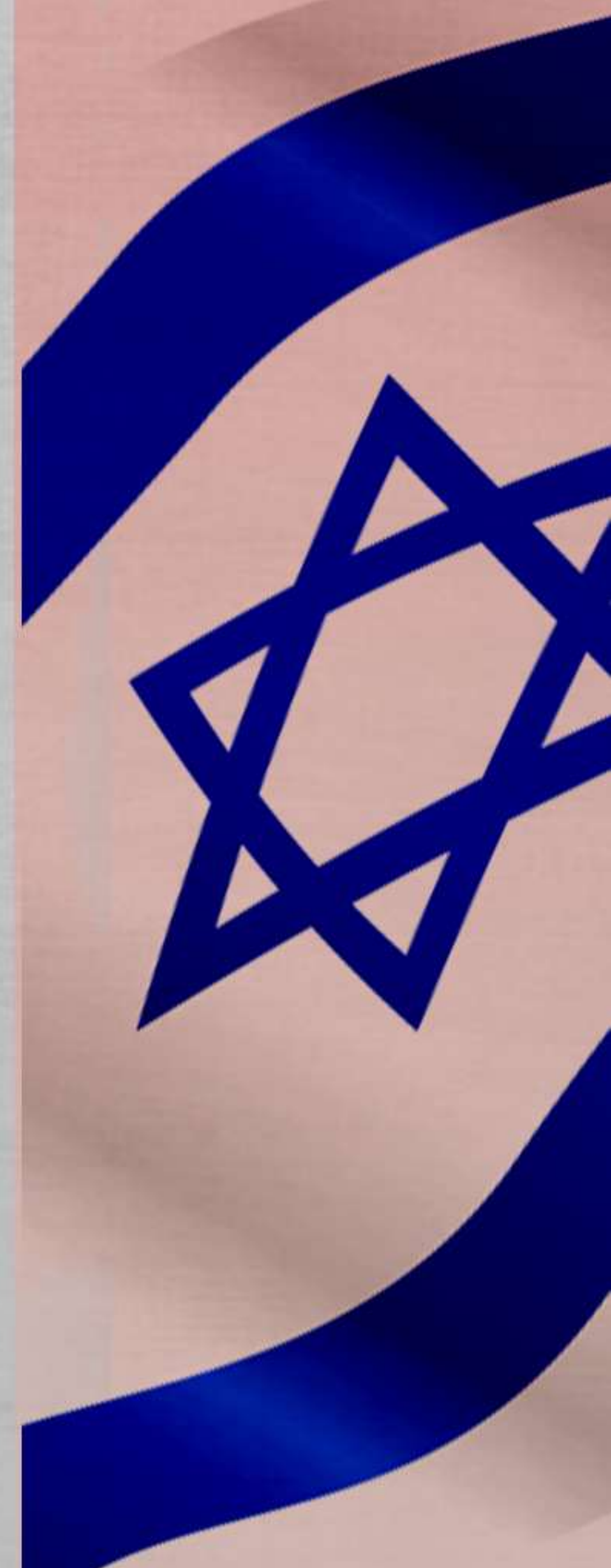
מגן עלינו

מלראות

ששקר הוא האמונה

כי מה שהיה

הוא שיהיה.

ערן טורג'מן

אָנִי יוֹשֵׁב עִם עֲצָמֵי

לְבֵי נִקְרָע

וּמוֹחִי מִתְקַשֶּׁה לְהַכִּיל

אֶת גְּדֹל הַמַּכָּה שְׁפָקְדָה

עַל הַמְּדִינָה

בַּחֲדָשׁוֹת מַכְרִיזִים

אֶת שָׁמוֹת הַהַרְוֵגִים

הַמְטָלִים

בְּרַחֲבוֹת הָעָרִים

אֵלֶּפֶי נֶעֱדָרִים וְחַטּוּפִים

מִתְפַּלְלִים בְּלִבָּם וּבִנְפֻשָׁם

שְׂיִזְכּוּ לְנֶסִי נֶסִים

בְּרִשׁוֹת הַמְּדִינָה

מַכְרִיזִים עַל מַחְדָּל

וּמֵאִידָד נִמְנָעִים לְשִׂאת

אֶת גְּדֹל הָאֲתָרִיּוֹת

בְּשִׁעָה שְׁחֻלִית מִתְבָּלִים

רוֹצְחִים שׁוֹחֲטִים

אֲמָהוֹת, אָבוֹת וַיִּלְדִים

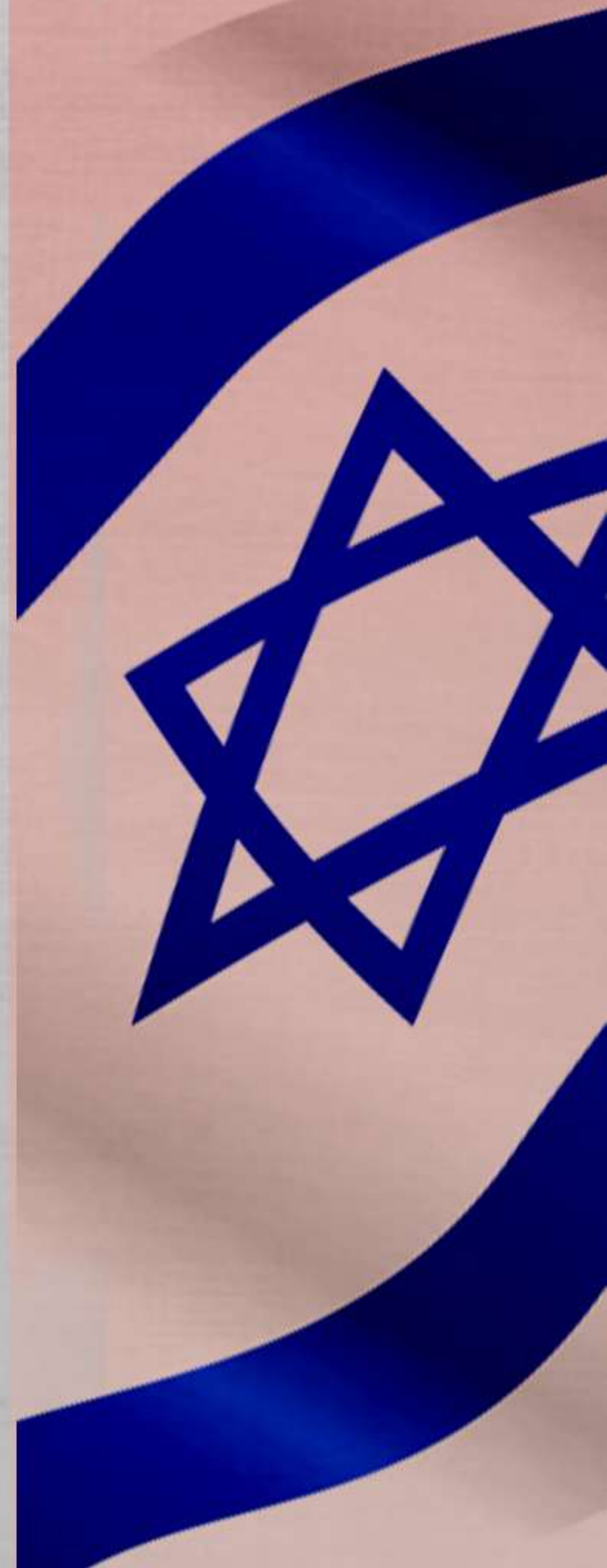
לְלֹא רַחֲמִים

9.10.2023

יום שני שעה 04:04

מלחמת חרבות ברזל

מי מכיר את האיש שבקיר?

יורם מרליס

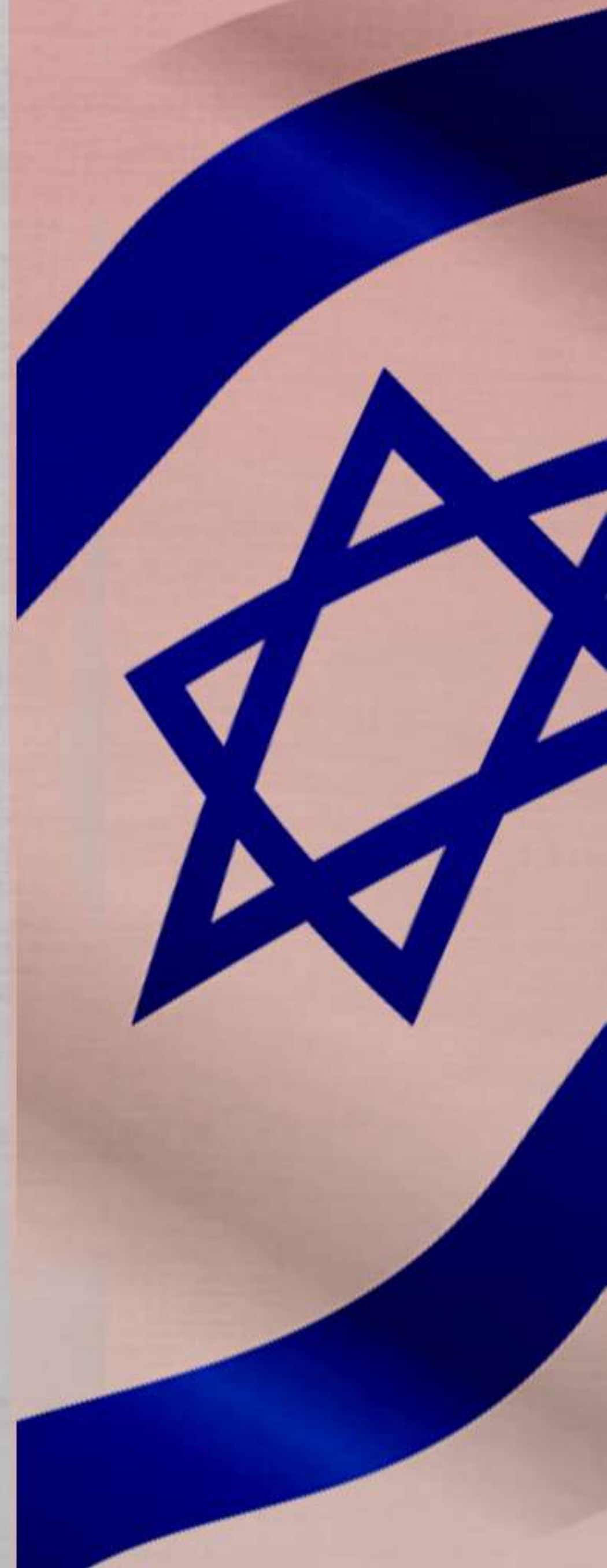

את האיש שבמראה אני מכיר כבר די הרבה זמן. אולי "מכיר" זו מילה קצת חזקה מדי. סתם, אנו נפגשים מדי פעם, בעיקר בבקרים, כששנינו מתגלחים. לא ממש מדברים, לרוב "בוקר טוב" – "בוקר טוב". לפעמים מחליפים חיוך, לפעמים – קריצה בעין.

מבחינה חיצונית, אני מאמין שאנחנו די דומים. הוא קצת יותר מבוגר ממני, הוסיף כמה קילוגרמים, בעיקר באזור המותניים והבטן. אותם תווי הפנים, רק פניו קצת יותר זקנות ומקומטות. מתלבש בצורה סבירה ומסודרת, אם כי המלתחה שלו זקוקה קצת לחידוש. בקיצור, שנינו, כמו שאומרים, "סתם אחד".

אני פקיד אפור בעירייה, עובד משמונה עד ארבע. גם הוא יוצא וחוזר הביתה באותן השעות, ולפי המבט של המיאוס בסוף יום העבודה, גם לו יש משרה מלאה מלאה השראה. אולי גם לו יש את הבוס שיודע את הכול, ופקידה מלאה השנאה לאנושות בכלל ולמי שמופיע בשעות הקבלה בפרט, כראוי לכל מוסד ממשלתי המכבד את עצמו. במשרד שלי, אפילו המלחמה לא הצליחה לשנות את זה. אני רק יכול לקוות, שאצלו זה אחרת.

מאז הגירושים אני די בודד, וגם לו אין הרבה מבקרים. מדי כשבועיים, כשהבן שלי בא למלא את חובתו, אני רואה גם אצלו גבר צעיר. עכשיו, מן הסתם, שניהם נקראו למילואים. מעניין, אם הם משרתים יחד? היו אצלו גם מבקרים מסוג אחר. לפני כמה ימים, ראיתי אצלו אישה בלונדינית בעלת גיל לא מוגדר. היא נשארה לישון בלילה. בחושך שמעתי קולות – לחישות, אנחות, וכדומה. אני לא שופט – אנחנו מתבשלים בסיר לחץ, וכל אחד מתמודד עם זה בדרך שלו. למוחרת בבוקר הוא נמנע מלהסתכל לי בעיניים. טיפש מסכן, הוא עוד לא למד, שהחיים הם מחלה, ואין לה תרופות שמתחילות באות "ז".

מאיפה אני יודע? אני יודע. ניסיתי את כולם. זיכרונות, זמן, זיונים –
הכל רמאות. בעצם, מי אני שידבר? אולי אצלו, בארץ המראות, זה אחרת?

אף פעם לא ראיתי אותו קורא עיתון, או שומע רדיו, או רואה טלוויזיה.
עדיין, לפעמים בבוקר אני רואה את עיניו כבויות – זה ברור, בתוך עמנו
אנו חיים, ואין חור שאפשר לזחול לתוכו ולהסתתר מפני המציאות. ואם כן
אפשר להסתתר מהמציאות, אז מהחלומות – ודאי שלא.

אתמול הזמנתי אותו למשקה. הוא כמוני – לא יודע לשתות. אחרי כוסית
אחת של קוניאק הוא נשפך לגמרי. כנראה, שגם לו אין כל כך עם מי לדבר.
הוא לא איש שמח – אבל מאיזדך, מי בימינו באמת שמח? הוא סיפר לי את
סיפור חייו – כמה טריוויאלי. עם חיים שכאלה, מוזר שהוא בכלל טורח
להתעורר בבוקר. אבל לזכותו יאמר, שהוא כן טורח, ואפילו לפעמים שולח
לי קריצה שובבה – תתעודד, חביבי, יום חדש מתחיל, כמה עמוק כבר
אפשר לרדת. אולי היום המזל סוף סוף יחייך אליך. מאיפה יש לו כוח
להמשיך – לא ברור לי, אבל זה מעודד.

מעניין, מה הוא עושה כשאני לא מסתכל במראה? אולי הוא חי בעולם
שכולו מראות? אולי שני העולמות הם שכנים קרובים, חיים ביחד ותלויים
אחד בשני? למה אני תלוי בו? אולי מבחינתו הוא זה שחי את החיים
האמיתיים, ואני הוא זה שתקוע בתוך המראה המזוינת.

בכל יום שישי אני יוצא לקניות. במכולת השכונתית של יוסי, ממש מעבר
לרחוב, ביום שישי בשמונה בבוקר מביאים ירקות טריים. כל השכונה יודעת
את זה, וכולם מנסים להגיע. אני חושב שגם הוא יודע – אני רואה אותו ביום
שישי בבוקר לוקח את סל הקניות שלו (בדיוק כמו שלי). כמה פעמים ראיתי
אותו בתוך הוויטרנה של המכולת – אני בחוץ, והוא בפנים. האמת, עוד מעט
אני כבר צריך לצאת לשם, עוד רגע, אני רק לוקח את הסל והולך.
ואז הטלפון צלצל.

"שלום, מר גוז'ו?"

"נכון".

"מצטער להטריד אותך. מדבר יורם מ'ידיעות אחרונות'. הייתי רוצה

לעניין אותך במבצע שלנו".

"אני לא מעוניין".

"איפה אתה חי, יורם?"

"זה יגזול רק דקה מזמנך, ואתה יכול רק להרוויח".

זהירות, זאת מלכודת דבש. מה תגידו לו, "אני לא רצה להרוויח, אני רוצה

להפסיד"? ניסיתי להתנער ממנו, אבל יורם היה דביק כמו מסטיק. מה הוא

רוצה ממני, היורם הזה? אולי שיתקשר לאיש שבמראה? אולי שם אין

מלחמה?

קול מחריד של האזעקה קטע את השיחה, ואז, לפתע, לפני שהספקתי להבין

מה מתרחש, נשמע פיצוץ עז. בין רגע, הרחוב מתחתי התמלא ברעשים

אלימים – זעקות עזרה, צרחות וסירנות. רצתי למרפסת, עם הציפייה לאסון

בלתי נמנע שמתבשלת במהירות בקיבתי. אלוהים אדירים! עיניי חשכו. בתוך

המכולת של יוסי, במקום הוויטרינות, נפער חור מעשן. הדוכנים של ירקות

התפזרו על המדרכה, ותכולתם הציפה את הרחוב יחד עם שברי זכוכית

וחפצים לא מזוהים. אנשים מדממים שכבו על האדמה, חלקם ניסו לקום,

חלקם – לא.

האדמה הסתובבה מתחתי סיבוב חד וניתרה הצידה. לא, זאת לא האדמה,

אלה הרגליים שלי והבטן – האיברים הראשונים שמגיבים ומוחים על

המציאות. אחזתי בכוח במעקה. אלוהים אדירים, אני הייתי אמור להיות שם

בזה הרגע. לולא הטלפון המטומטם, אני הייתי עכשיו באמצע התופת. הדם

שנשפך היה יכול להיות שלי, החיים שנגמרו יכלו להיות שלי.

זיעה קרה הציפה את עיני. נשען על הקירות, בקושי גררתי את עצמי

לאמבטיה. שטפתי את הפנים במים קרים, וכשהרמתי את ראשי והבטתי

במראה, הוא לא היה שם.

המלחמה האחרונה

מיכל ניר-אלקים

תחשבי.

תחשבי

תחשבי

תחשבי

על כל הפעמים

על כל הפעמים

ששהחזקת רק עוד קצת,

שנטעת בלב ילדיך

מחשבות חדשות,

זרעים מלב לבים,

כשהמציאות הייתה

שונה לחלוטין.

תחשבי על כל הפעמים

שעלה בראשך לפרק

את התבילה,

ועצרת.

תחשבי

על כל הפעמים

שנפלת וקמת.

תחשבי

על כל הפעמים

שגופך כאב יסורים

מה היה שם

בכל אותם

הפעמים?

ואת בפנים נלחמת.

תחשבי

על כל הפעמים

שתיית שם בשביל השני

היו שם

תקוה,

אמונה.

גם אם לפעמים

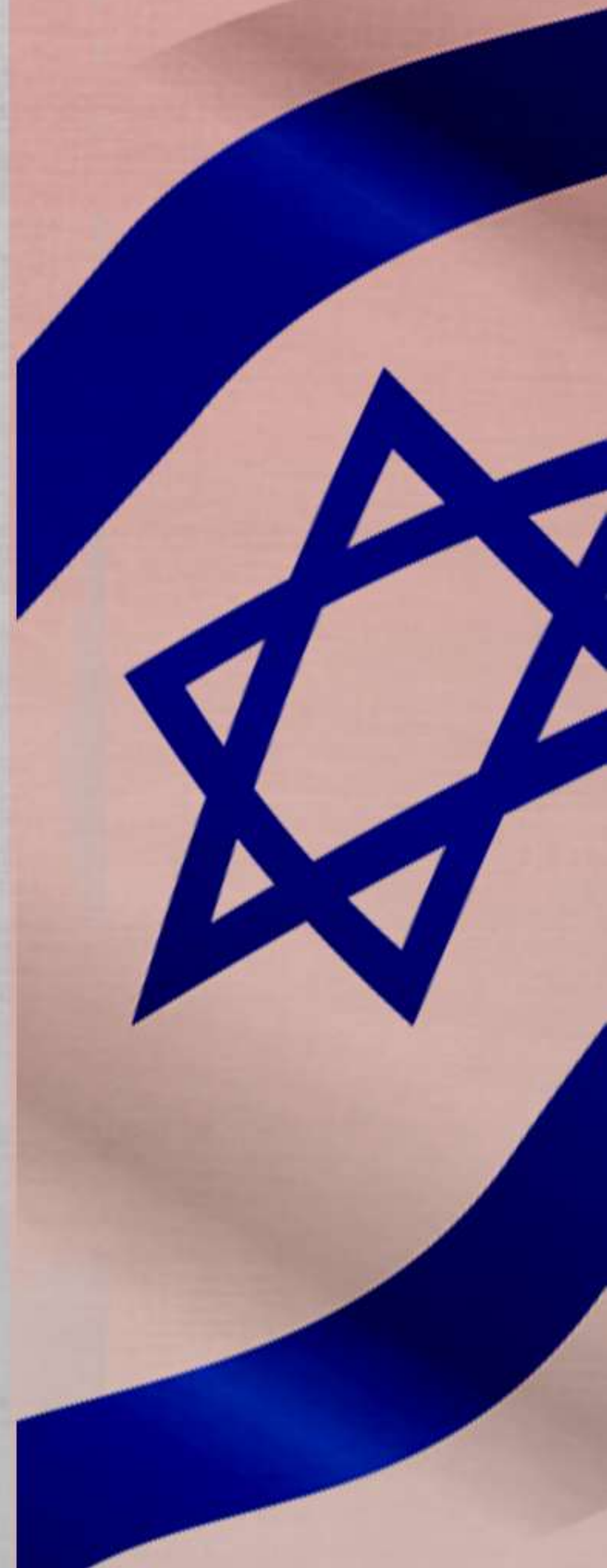
לא היה מגיע.

אז קחי אותם

גם הפעם, אתך.

אולי זאת תהיה

המלחמה האחרונה.

טפטופים

רחלי קלי

יום אחד ארץ ומעברים חדים
הם כמו ברזל כמו חרב
מדמינת ישועה ואז אנצקה
שוב אוכלים צהרים בערב.

והשיר הזה גם בקושי נכתב
בין הדמעות והחוסן
הכל לגיטימי פשאנחנו בקרב
אף להלחם על אשר.

אני בוכה לאט
כל פעם קצת
שומרת על שפיות
צחוק הילדים מתגלגל מלמטה
הם חיים כל כך בפשטות.

האמת כאלו נמצאת אצלי
אבל היא כל כך מרפבת
ואני הקטנה מסתירה את פחד
רק מחזיקה ועוטפת.

ומרב מאמץ
שלא יתפזר לי השבר
אל מולם
אני מפנה טפטופים-טפטופים
מלבי העמוס בדם
קצת בבקר קצת בערב
והרבה לפני השנה
השם, תעזר שייצחקו גם מחר
כאלו אין אף מלחמה.

רגישה כמו ילדה
רק בלי התמימות
היא אבדה לי
בין השנים
מתוך כמה שירים היא הציצה אלי
ותמקה כך בינות למלים.

אחוזי חרב מלומדי מלחמה

אברהם קליין

אחוזי סוללה

אחוזי שמיעה

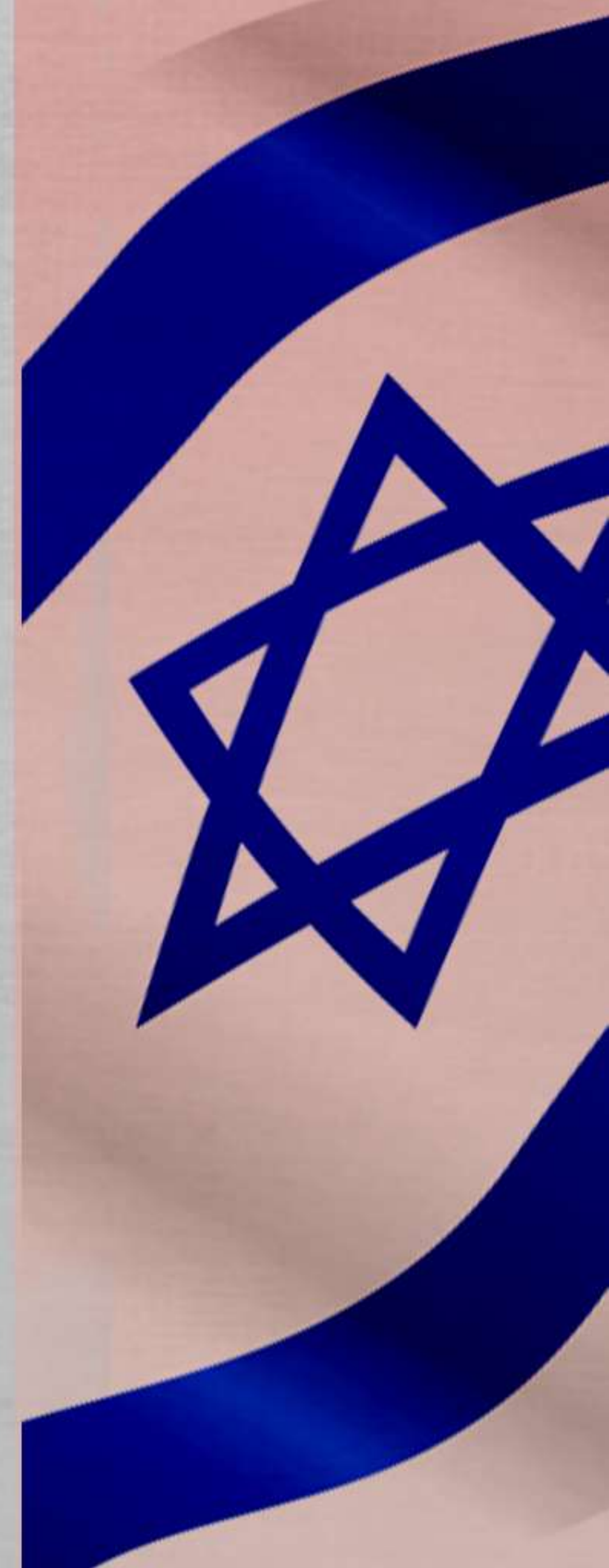
אחוזי בעתה

אחוזי תמותה

מי יתן שהסכונים יהיו תמיד לטובתכם.

הכותב משרת כרגע
במילואים בשריון

רות נחנסון

12.10.2023

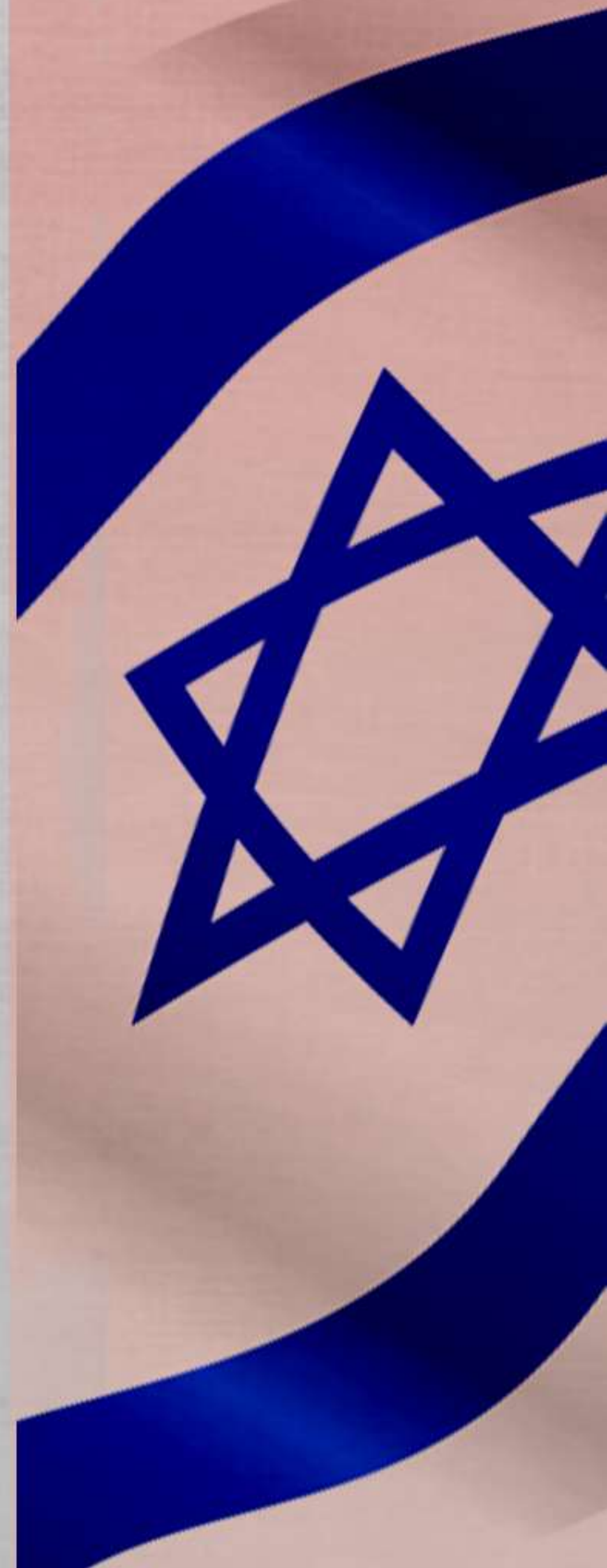
ביום ההוא נאלמו המלים
 אל מול השנאה היוקדת
 אל מול הטבח חסר המעצורים
 אל מול השמדה של ישובים שלמים.

ביום ההוא נאלמו המלים
 כשאנשים שנות רדיפה ופוגרומים
 הגיעו אלינו הביתה, למדינה הרבוגית
 וכבשו את בארי, כפר עזה, שדרות, אפקים.

ביום ההוא נאלמו המלים
 כשאנשים זעקו לעזרה בהוליה
 הגנו בגופם על ילדים וקשישים
 ואף אחד לא בא. במשך שעות, במשך ימים.

ביום ההוא נאלמו המלים
 כשחטפו לעזה תינוקות, נערות,
 מתבגרים, אנשים בכסאות גלגלים
 רטשו גופות, שרפו בתים כשהאנשים בפנים.

ביום ההוא נאלמו המלים
 כשאנחנו יושבים בממ"ד, המומים מהטילים
 בדרום אנשים פשוטים הפכו גבורים
 מקשיבים לתדשות ולא קולטים, לא מאמינים.

ביום ההוא נאלמו המלים
כשאנשים מהשורה קבלו על עצמם לנהל את החיים
לחליץ אנשים, לעזור לפצועים, לתמוך במפגנים
להסיע חילים, לקנות להם ציוד, אכל, בגדים.

היום ההוא היה שבועה באוקטובר 2023
חג שמחת תורה שהכתם לעד בדם המתים
היום שבו האזרחים לקחו שליטה חזרה על הבית
היום שבו הדלקנו שוב, בכאב, אך יחד, את נר התמיד.

מחר 2023

חן קפלן

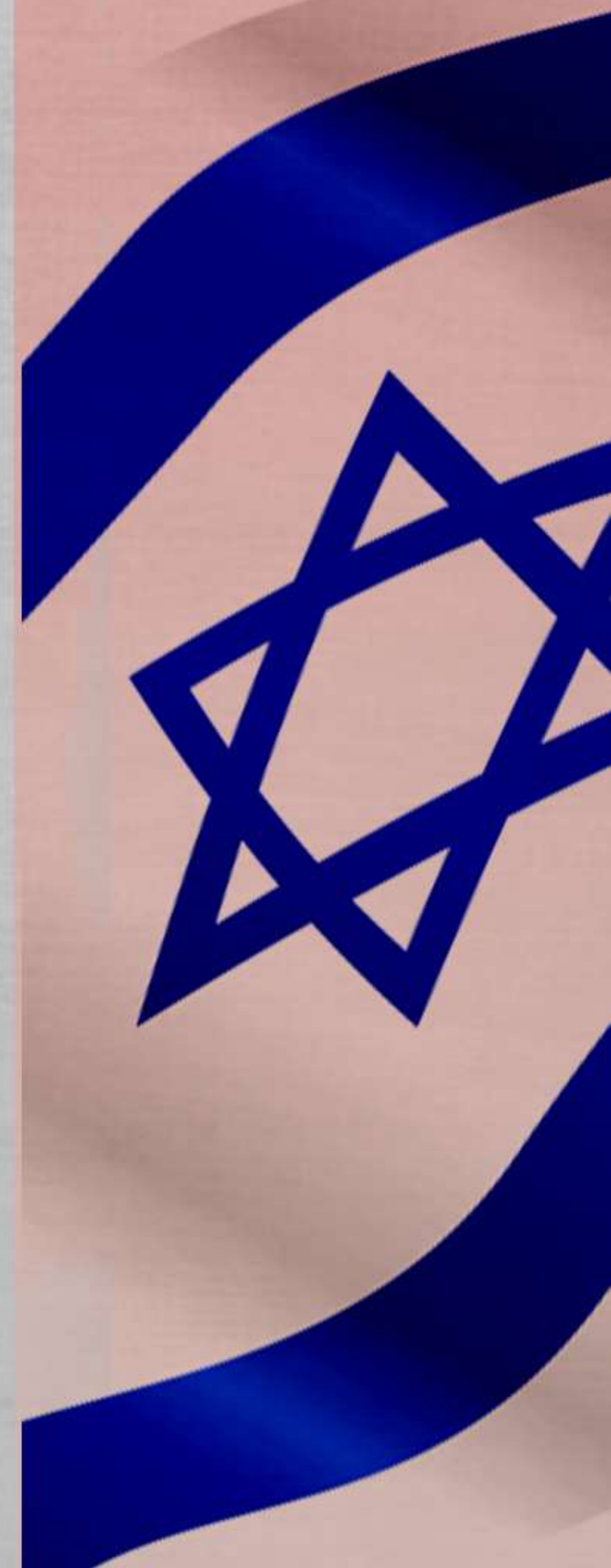
מָחָר אוֹלֵי מְגֻבּוּל הָרְצוּעָה,
שִׁיר חֲדָשׁ יוֹשֵׁר בְּרוּחַ הַסְתֵּוּיִת,
מָחָר תִּרְחַף הַיּוֹנָה בְּשִׂדּוֹת הַגְּבוּרָה,
כְּשִׁיזְרַח אוֹרֶךְ, כְּשִׁנְתְּחִיל מְבַרְאֵשִׁית.

מָחָר כְּשִׁיִּשׁוּבוּ לְגֻבּוּלֵם הַשְּׁבוּיִים,
גַּם תִּרְבוֹת הַמְּלַחְמָה יִהְיֶיכוּ לְאֵתִים,
מָחָר אוֹלֵי יַגְלִידוֹ הַפְּצָעִים,
כְּשִׁתְּפַקְחֵי עֵינֵי־ם, כְּשִׁנְחִזֹּר לְהִיּוֹת אֲחִים.

כָּל זֶה אֵינּוּ מְשָׁל וְלֹא תְלוּם...

השיר נכתב
בזמן מלחמת חרבות ברזל
המשך לשיר "מחר"
שכתבה והלחינה
נעמי שמר ז"ל
אוקטובר 2023

מילים אחרונות

מוריה אקונס

14.10.2023

"מילים אחרונות", אתה אומר לי בשקט כדי לא להפריע לאף אחד, ודוחף לי את הנייד שלך לתוך הידיים. אנחנו בקומה מינוס שתיים במלון לאונדרו פלאזה בים המלח. הקרנה מאולתרת של סרט באולם "מטרו" או אולי "טורבו" או שם אחר בט"י"ת שהמוח שלי זיהה באופן מיידי כזבל טהור ושיפדל. בשבוע האחרון הגרבג' קולקטור שלי עובד שעות נוספות. אני לא זוכרת מלא דברים. נדמה לי שהמוח שלי מעסיק את עצמו בלחפש איזה מידע אפשר להשיל כי 1. זה עדיף על לקטלג זוועות חדשות ו-2. הוא עולה על גדותיו.

אני מפחדת שאם לא אשים לב הוא יתחיל להסיר לי גם זיכרונות ליבה, וכבר תפסתי אותו לא פעם, אז אני מוצאת את עצמי משננת באובססיביות דברים חשובים שנאמרים סביבי כדי לוודא שלא יימחקו.

האולם חשוך לגמרי למעט המסך שעליו מתרחשת ההקרנה ושלט היציאה הירוק שמהבהב משמאל. להערכתי: חמש־עשרה שניות הליכה, שבע ריצה. לא נעול. זה מידע חשוב, מוח, לא למחוק לי. "סתם, זה הזכיר לי הקטע הזה בסרט", אתה מוסיף בחיוך. אני קולטת שרק בהיתי עד עכשיו, ומסתכלת לאן שהפנים שלך נמצאות אבל לא מצליחה למפות את כל התווים כמו שצריך. בדממה אני מתנתקת מהמקרון, משפילה מבט אל הנייד ומתחילה לקרוא. זה פוסט בפייסבוק. הוא מחולק לשלושה סקשנים. הראשון על אב, השני על אם, השלישי על אח. הכותב מספיד אותם אחד־אחד, באהבה, בטוב־לב, במסירות אין קץ. לוקח לי זמן לקרוא, יותר זמן משנדמה לי שסביר, אתה מתחיל לזוז קצת במקום אולי תוהה למה לא סיימתי כבר ואם אני מעמידה פנים. אני קוראת כל משפט פעמיים כי לא מצליחה להבין מה כתוב ואיך זה הגיוני ובטח זאת טעות כי זה לא יכול להיות. אני מגיעה עד הסוף וזה לוקח לי להערכתך הגסה כמו מאה פעם ריצה לדלת היציאה שנמצאת משמאל, שזה הרבה יותר מדי, וכמו כן, מוח, לא למחוק, זה מידע חשוב, לא למחוק.

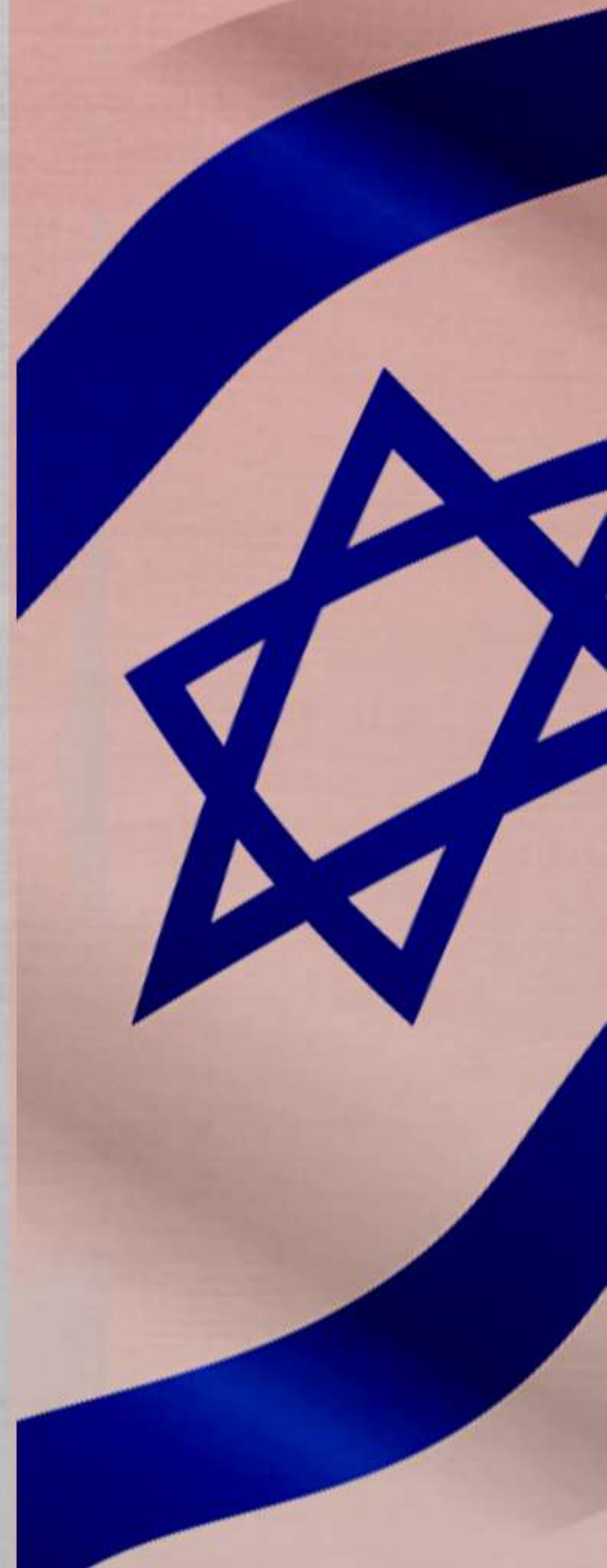

בסוף יש תמונה של אנשים מחייכים. אני בוכה אבל מרגישה שזה לא מתאים אז פוקדת על המוח להפסיק לפני שמחזירה אליך את המבט. אתה עדיין מחייך, הסרט עדיין מוקרן, הקהל (אסופה טרוטה ואקלקטית במיוחד של מפוני העוטף) עדיין צופה. אני מחזירה לך את הטלפון הנייד שלך. "זה... מה. שלך? זה. זה אתה כתבת? זה אתם?" אני מגמגמת באכזריות במה שיוכתר כרגע הכי חסר חן שלי בכל הזמנים. אני מייחלת בכל ליבי שתענה לי, "לא, אני סתם שמנה" ואז יצא חדיקרון מתוך מופלטה ויפצח במופע סטפס ואני אתעורר מהסיוט הזה שהוא הרבה יותר של אחרים מאשר שלי, ועדיין. זה לא מה שקורה.

"כן", אתה עונה לי. כן, הוא אמר כן, הוא אמר לך כן, תעני לו, תעני לו... אבל מה לענות, מוח? היציאה אם יש טילים אגב, היא שבע שניות ריצה לכיוון שמאל, מוח, לא למחוק, מוח, מה עונים לשכול? אני קמה בגמלוניות ונותנת לך חיבוק, דבר שהתגלה כתגובת דיפולט, ואתה מחזיר וחצי מתנצל (!?) ואז חוזר לשבת ליד החבר'ה שלך מכיסופים. כולם ממשיכים לנשום ואני נותנת לעצמי מאה סטירות על החיבוק הזה שבטח ממש היית צריך עכשיו ונורא עזר לך למשש זרה, וכעת כבר לא כואב בכלל, כל הכבוד, יופי.

אחר כך הסרט נגמר ואנחנו עולים למעלה ביחד וכולם שותקים קצת ועכשיו אני רואה מקרוב את כל התווים ויש לך עיניים כחולות ועגיל ואתה יפה ואתה ילד. מעטים, מתברר, יודעים מה עונים לשכול, אבל למרבה ההקלה (!?) השכול בכבודו ובעצמו מתחיל לבקוע מתוך הגרון שלך ואתה ממלא את השקט בסיפורים על אימא ואבא ואחיד הקטן ועל איך שינו לך את השם כי היו לך סיוטים בלילה עד גיל שבע או שזה היה אחת-עשרה פאק? ועל איך היו לך בכיתה ז' חברים בכיתה י"ב שכפכפו אותך אבל מאהבה, כי ככה זה עבד אז, ואיך עד היום כולכם (אתה עושה עם האצבעות) "ככה". ועל מתי פגשת את אהובתך, ואיך הייתם באותו מקום שבוע אבל לא נתקלתם זה בזה ואיך היא לא מכירה ממש את כל החבר'ה ההם, כי אז היא עוד לא הייתה.

ואיך גרת באילת ועבדת בברדק וזאת הייתה השנה הכי טובה בכל החיים שלך, ואיך גם אם תחזור לשם עכשיו הזמן כבר לא יחזור להיות מה שהיה.

ואתה מספר כמה הייתם קרובים כולכם ובמיוחד בארבע שנים האחרונות, ואיך היית מתקשר לאבא כל בוקר להחליט אם נס או שחור והוא היה עונה לך נס כי חייב, ואני חושבת שניסים הלילה זה מאיתנו והלאה.

ואתה מספר איך היית אמור להיות בברונו מארס במוצ"ש ואיך אתה ואחותך היחידים שלא היו בבית באותו הלילה ולכן ניצלתם, ואיך גם אתה מקווה שיצא איזה חז"ק מתוך מופלטה ושתתעורר מהסיוט הזה. ואיך אתה חושב להתחיל הכול מחדש, ואיפה, ומה, ואולי לא כאן, ושחשבת שאולי נשאר מה לקחת, או רחמנא ליצלן מי, ואיך אמרו לך בטלפון שלא, ושמצאו את הכלב ואת אבא ליד הדלת ואת אימא ואחיד מחובקים על המיטה. ואני משננת 'כלב ואבא ליד הדלת, אימא ואחיד מחובקים על המיטה'. מוח, זה חשוב, לא למחוק, מוח.

וזה קשה כי 1. עוד זוועות לקטלג ו-2. מה אתם יודעים התחלתי וויז בגיל שלוש וזה נעים הלילה במיוחד וזין על החיים שלי... זה בלתי אפשרי להתרכז עם החרא הזה יותר משבע שניות ברצף, שזה זמן הריצה אל היציאה, כלומר כבר לא כי כבר יצאנו אפשר למחוק מוח ואולי לא הייתי צריכה לעשן בכלל... כי מה אמרת עכשיו אלוהים... לא הייתי איתך למה אנחנו לא כותבים נקודות על דף? מישהו צריך לזכור את כל מה שיוצא ממך עכשיו... ואני רוצה שזאת תהיה אני כי אני מרגישה כזאת יוזלס מאז השבת שעברה.

כולם מקשיבים ושואלים בזהירות על זה ועל ההוא, ואתה עונה וכולם ממשיכים לנשום והאור נכבה עלינו פתאום וכבר שתיים בלילה ומישהו מקפל אותנו אז אנחנו מתקפלים ונותנים חיבוק ואומרים לילה טוב ונכנסים פנימה, וכל אחד לדרכו ואנחנו זרים אבל אנחנו אחד. והמוח שלי נודד למחשבה מה יותר נורא להיות הורים ששוכלים ילד או להיות ילד ששוכל

הורים, ואני חושבת שיש לי תשובה אבל אני שונאת את עצמי עליה אז מעמידה פנים שאין לי. ואלוהים אדירים, איפה היציאה מחלום הבלהות הזו? מות, איפה השלט הירוק, מוח? איפה מזדכים על החיים האלה? כי אני לא רוצה יותר וכמה זה אנוכי מצידי ובכל זאת ואפילו והולכת לישון וקמה בבוקר, ויש נס בחדר האוכל וכולם ממשיכים לנשום.

הביטו בהם!

גברים. נשים. תינוקות. קשישים.
עדיין חטופים על ידי חמאס
#BringThemHomeNow

מטה המשפחות להחזרת החטופים והנעדרים

החזירו אותם הביתה!

מייסד: אלירן דיין
עורך אחראי ונקדן: יאיר בן־חור
עורכים: אלירן דיין, יאיר בן־חור, רובי גורדון, עמליה ויניק, רוזי גולן
עיצוב גרפי: אלירן דיין

twitter.com/motiv_magazine

motiv-magazine.co.il

info@motiv-magazine.co.il

facebook.com/motiv.magazine

bit.ly/motiv-whatsapp

bit.ly/motiv-youtube

[מוטיב \(כתב עת\)
he.wikipedia.org/wiki/מוטיב_\(כתב_עת\)](https://he.wikipedia.org/wiki/מוטיב_(כתב_עת))

instagram.com/motiv.magazine

יישומון "מוטיב" זמין להורדה חינם

